

Od pogleda do ubojstva

Oči iza širokih, crnih gumenih naočala za vožnju bile su hladne kao led. U zaglušnom tutnju motocikla BSA M20 pri sedamdeset na sat bile su jedine mirne točke okružene jurnjavom tijela i metala. Zaštićene staklom naočala, čvrsto su gledale preda se, smještene jedva nešto više od sredine upravljača, uperene mračno i neumoljivo poput puščanih cijevi. Ispod naočala, vjetar je kroz usta prodro u lice i sada razvlačio usne u četvrtast cerek, otkrivajući zube krupne poput nadgrobnih ploča i poteze bjelkastih desni. S objiju strana cereka obrazi ispunjeni vjetrom blago su podrhtavali. S desne i lijeve strane jurećeg lica pod sigurnosnom kacigom crne su rukavice, zglavaka prelomljenih pri drškama, izgledale kao šape krupne zvijeri u napadu.

Čovjek je na sebi imao uniformu motoriziranog tekliča Kraljevskog signalnog korpusa, a njegov je motocikl sivomaslinaste boje bio, uz izvjesne preinake na ventilima i rasplinjaču, te uz uklanjanje dijela prigušivača s ispuha kako bi se dobilo na brzini, istovjetan standardnom motoru Britanske vojske. Čovjek i njegova oprema ni po čemu nisu davali do znanja da nisu ono što se čini da jesu, izuzev po Lugeru puna okvira prikvačenom za vrh benzinskog spremnika.

Bilo je sedam sati jednog svibanjskog jutra i potpuno je ravna šumska cesta svjetlucala sićušnom, blistavom izmaglicom proljeća. S objiju strana ceste, mahovinom i cvijećem obrasle dubine između masivnih hrastova odisale su teatralnom čarolijom kraljevskih šuma Versaillesa i St. Germaina. Bila je to cesta D98, sporedna lokalna prometnica u području St. Germaina, a motociklist je netom bio prošao ispod autostrade Pariz-Mantes kojom je već grmio jutarnji

promet prema Parizu. Išao je na sjever prema St. Germainu i nikoga drugog nije bilo na vidiku u oba smjera izuzev, možda pola milje ispred njega, jedne zamalo istovjetne prilike – još jednog motoriziranog tekliča Kraljevskog korpusa. To je bio mlađi, vitkiji čovjek koji se udobno uspravio na svome motoru, uživajući u jutru i održavajući brzinu na otprilike četrdeset. Stizao je sasvim na vrijeme, a dan je bio prekrasan. Pitao se bi li naručio jaje na oko ili kajganu nakon što se vrati u Sjedište oko osam sati.

Petsto metara, četristo, tristo, dvjesto, sto. Čovjek koji mu je prilazio straga usporio je na pedeset. Prihvatio je desnu rukavicu zubima i svukao je. Ugurao je rukavicu između puceta svoje bluze, spustio ruku i otkvačio pištolj.

Sada je već svakako bio krupan u retrovizoru mladića pred sobom, jer mlađi se vozač odjednom okrenuo trzajem, iznenađen što vidi još jednog tekliča na svojoj trasi u to doba jutra. Pretpostavio je kako je to neki američki, ili možda francuski vojni policajac. Mogao bi to biti bilo tko iz osam država članica NATO-a koje daju sastav osoblja SHAPE-a, ali kad je prepoznao uniformu Korpusa zaprepastio se i oduševio. Koji bi to od njih mogao biti, vrug da ga nosi? Veselo je podigao desni palac u znak prepoznavanja i smanjio brzinu na trideset, čekajući da mu drugi čovjek priđe uz bok. Držeći jedno oko na cesti pred sobom i drugo na sve bližoj silueti u retrovizoru, počeo se prisjećati imena britanskih vozača u Prijevoznoj postrojbi Posebne službe pri Zapovjedništvu sjedišta. Albert, Sid, Wally – možda je Wally, to je njegova krupna građa. Svaka čast! Moći će ga podbadati zbog one žabice iz kantine – Louise, Elise, Lise – kako li se već dovraga zove.

Čovjek s pištoljem je usporio. Sada je bio udaljen tek pedeset metara. Vjetar mu je prestao nadimati lice, kojemu su se vratile tupe, tvrde, možda slavenske crte. Crvena se iskra žarila iza crnih, uperenih cijevi očiju. Četrdeset metara, trideset. Jedna je svraka izletjela iz šume pred mladim tekličem. Nespretno je pobjegla preko ceste u grmlje iza Michelinova znaka na kojem je pisalo da do St. Germaina ima još kilometar. Mlađić se široko osmjehnuo i ironično podigao prst u znak pozdrava i otklanjanja uroka – “jedna svraka tugu nosi”.

Dvadeset metara iza njega, naoružani je vozač odmaknuo obje ruke s upravljača, podigao Luger, pažljivo ga položio na lijevu podlakticu i ispalio jedan hitac.

Mladićeve šake naglo su se odmaknule s upravljača i sastavile nasred njegovih unatrag izvijenih križa. Motor mu se zanio preko kolnika, preskočio uzak jarak i zabrazdio u čistinu obraslu travom i đurđicama. Zatim se propeo na stražnji kotač čije je struganje proparalo zrak i polako strovalo unatrag na ubijenog vozača. BSA je zakašljao i zadrhtao i zaderao po mladićevoj odjeći i cvijeću, a onda se smirio.

Ubojica je izveo uzak zaokret i zaustavio se, motora okrenutog u smjeru iz kojeg je došao. Stopalom je spustio nožice oslonca, podigao motor na njih i pješice zašao u šumsko cvijeće podno krošanja. Kleknuo je uz poginuloga i odrješito mu podigao kapak. Jednako je grubo strgnuo crnu kožnu tekličku torbu s trupla i rastrgao puceta bluze i iz nje izvadio pohabanu kožnu lisnicu. Smaknuo je jeftini ručni sat s lijevog zapešća tako naglo da je kromirana orukvica na rastezanje pukla. Ustao je i prebacio tekličku torbu preko ramena. Dok je spremao lisnicu i sat u džep svoje bluze, osluškivao je. Čuli su se samo zvukovi šume, te polagano kuckanje vrele kovine razbijenog BSA-a. Ubojica se vratio po vlastitom tragu do ceste. Hodao je polako, nabacujući lišće preko tragova guma u mekoj zemlji i mahovini. Naročito si je dao truda oko dubokih brazdi u jarku i travnatoj živici, a onda stao pokraj svoga motocikla i osvrnuo se prema čistini punoj đurđica. Nije loše! Vjerojatno bi je primijetili samo policijski psi, a kako im valja pretražiti deset milja ceste, proći će sati, možda i dani – sasvim dovoljno vremena. U ovakvim je zadacima najvažnije imati dovoljno veliku sigurnosnu marginu. Mogao je nastrijeliti čovjeka s četrdeset metara, ali radije mu se približio na dvadeset. A oduzimanje sata i lisnice bile su lijepe dorade – profesionalne dorade.

Zadovoljan sobom, čovjek je spustio motor s oslonca, okretno naskočio na sjedalo i nagazio na papučicu. Polako, da ne ostavi tragove proklizavanja, uputio se sve brže natrag niz cestu i za otprilike minutu ponovno dostigao sedamdeset na sat, a vjetar mu je iznova napuhao lice u cerek šuplje repe.

Oko prizorišta ubojstva, šuma, koja je zadržavala dah dok se odvijalo, polako je ponovno počela disati.

James Bond popio je svoje prvo večerašnje piće kod Fouqueta. Nije to bilo solidno piće. Ne može se ozbiljno piti u francuskim *caféima*.

Otvoren prostor na pločniku pod suncem nije mjesto za votku, viski ili džin. Kakav *fine à l'eau* prilično je ozbiljan, ali opija a da pritom nema naročit okus. *Quart de champagne* ili *champagne à l'orange* još i prija prije ručka, ali u smiraj dana jedan *quart* vodi u drugi *quart*, a boca nezanimljiva šampanjca daje loš temelj večeri. Pernod dolazi u obzir, ali valja ga piti u društvu, a Bond ga ionako nikad nije volio jer ga je okusom gospine trave podsjećao na djetinjstvo. Ne, u *caféima* se mora piti najmanje uvredljivo piće iz njihove vodviljske ponude, pa je Bond uvijek pio jedno te isto – Americano – Bitter Campari i Cinzano, s krupnom kriškom korice limuna i mineralnom vodom. Uvijek je zahtijevao da mineralna bude Perrier, jer je smatrao kako je skupa mineralna voda najjeftiniji način unapređivanja slaba pića.

Za boravaka u Parizu bez iznimke se držao istih adresa. Odsjedao je u Terminusu Nord, zato što je volio kolodvorske hotele i zato što je taj bio najmanje pretenciozan i najviše anonimn. Ručavao je u Caféu de la Paix, Rotondei ili Dômeu, jer je tamošnja hrana bila dostatno dobra, a zabavljalo ga je promatrati ljude. Kad bi se zaželio solidna pića, popio bi ga u Harry's Baru, zbog ozbiljnosti njihovih pića a i zbog toga što je, pri svom prvom nezualačkom posjetu Parizu u dobi od šesnaest godina, postupio kako mu je oglas Harry'sa u *The Continental Daily Mailu* savjetovao i kazao taksistu da ga odveze u "sank ru Donu". Time je započela jedna od dojmljivijih večeri njegova života, s vrhuncem u gubitku, gotovo istodobnom, djevičanstva i novčarke. Za večeru, Bond je odlazio u neki od velikih restorana – Véfour, Caneton, Lucas-Carton ili Cochon d'Or. Smatrao je da su tamo, bez obzira na to što Michelin ima za reći o Tour d'Argentu, Maximsu i njima sličnima, nekako uspjeli izbjeći kaljanje ponude dnevnicama i dolarima. U svakom slučaju, njihova mu je hrana bila draža. Poslije večere obično bi otišao na Place Pigalle da vidi što će mu se dogoditi. Nakon što se, kao i obično, ništa ne bi dogodilo, otpješačio bi na drugu stranu Pariza do svoje sobe na Gare du Nord i legao na počinak.

Večeras je Bond odlučio podrapati taj prašni adresar i priuštiti si staromodnu veselicu. Bio je u proputovanju Parizom nakon porazno neuspješnog završetka zadatka na granici Austrije i Mađarske. Radilo se o pokušaju izvlačenja izvjesnog Mađara. Bonda su poslali iz Londona s izričitim napatkom da upravlja operacijom preko ingerencija Postaje V. To u Bečkoj postaji nisu dobro primili. Izbili su nespornosti –

i to namjerni. Čovjek je poginuo na pograničnom minskom polju. Morat će doći do sudske istrage. Bond se sutradan trebao pojaviti u svome londonskom sjedištu da podnese izvještaj, a pomisao na sve to bacala ga je u depresiju. Današnji je dan bio tako krasan – jedan od onih dana kada je zamalo moguće povjerovati da je Pariz prekrasan i razdragan – da je Bond odlučio gradu, eto, dati još jednu priliku. Nekako će si pronaći djevojku koja je prava djevojka, i odvesti je na večeru u neki bajkoviti prostor u Šumi, poput Armenonvillea. Kako bi joj izbrisao pogled novca iz očiju – jer u njima će ga svakako biti – prvom prilikom će joj dati pedeset tisuća franaka. Kazat će joj: “Predlažem te prozvati Donatienne, ili možda Solange, jer ta imena odgovaraju mome raspoloženju i ovoj večeri. Poznajemo se otprije, a ti si mi posudila ovu svotu jer sam se našao u škripcu. Izvoli je, a sad ispričajmo jedno drugome što smo sve radili od našeg posljednjeg susreta u St. Tropezu prije samo godinu dana. U međuvremenu, izvoli jelovnik i vinsku listu, s kojih si dužna odabrati ono od čega ćeš biti sretna i debela.” A njoj će vidno laknuti zato što se više ne mora truditi, pa će se nasmijati i reći: “Ali, James, ja ne bih htjela biti debela.” I tako će to krenuti, zajedno će s njom početi proživljavati tlapnju o “Parizu u proljeće”, i Bond će ostati trijezan i zainteresiran za nju i sve što mu ona govori. I, tako mu Boga, neće on biti kriv ako se na kraju večeri ispostavi kako zapravo ni tračka suštine nije preostalo u ishlapljejoj staroj bajci o “Dobrom provodu u Parizu”.

Dok je sjedio kod Fouqueta i čekao naručeni Americano, Bond se osmjehnuo svojoj žestini. Znao je da se samo poigrava tom fantazijom kako bi dobio zadovoljstvo davanja oproštajnog udarca nogom u pozadinu gradu koji mu iz dna duše nije bio drag još od Rata. Nije proveo sretan dan u Parizu od 1945. Ne zato što je grad prodao svoje tijelo. Mnogi su gradovi to učinili. Nego zato što više nije imao srca – založio ga je turistima, založio ga je Rusima i Rumunjima i Bugarima, založio ga je svjetskom ološu koji je postupno preuzeo vlast nad gradom. I, naravno, založio ga je Nijemcima. To se vidjelo u očima ljudi – natmurenim, zavidnim, postideanim. Arhitektura? Bond je preko pločnika bacio pogled prema svjetlucavim prugama crnih automobila s kojih se bolno ljeskalo sunce. Svugdje je isto kao na Champs-Élyséesu. Grad vrijedi vidjeti isključivo u dvosatnom razdoblju – između pet i sedam ujutro. Nakon sedam sati, preplavi ga gromoglasni nalet crnog

metala s kojim se ne može nositi nijedna lijepa građevina i nijedna prostrana avenija s drvoredom.

Konobar je ječno spustio pladanj na mramornu plohu stola. Vještim trzajem zglavka koji Bondu nikad nije pošao za rukom, konobarov je otvarač otčepio Perrier. Čovjek je gurnuo račun pod zdjelu leda, mehanički rekao: “*Voilà, Monsieur*” i odjurio dalje. Bond je stavio led u piće, dopunio ga do vrha mineralnom i otpio dugi gutljaj. Naslonio se i pripalio Laurens jaune. Jasna stvar da će večer porazno proći. Čak i pod pretpostavkom da pronade djevojku za nekih sat vremena, sadržaj joj svakako neće biti ravan ovitku. Pri pažljivijem pregledu pokazat će se da ima tešku, vlažnu kožu širokih pora, tako tipičnu za francuske malograđanke. Plava će joj kosa pod mangupski nakrivljenom baršunastom beretkom biti smeđih korijena i gruba kao glasovirska žica. Metvicom u dahu neće prikriti podnevni češnjak. Zamamnu će joj figuru istančano optakati žica i guma. Bit će rodom iz Lillea i pitat će ga je li Amerikanac. I, osmjehnuo se Bond sebi u bradu, sva je prilika da će mu ona ili njezin *maquereau* ukrasti novčarku. *La ronde!* Vratit će se odakle je i pošao. To jest, više-manje. Pa neka, kvragu!

Izubijani crni Peugeot 403 skrenuo je iz središnjeg toka prometa, prešao unutrašnju prometnu traku i zaustavio se uz vozila parkirana duž pločnika, prepriječivši im put. Došlo je do uobičajenog cviljenja kočnica, trubljenja i dernjave. Nimalo dirnuta time, jedna je djevojka izašla iz automobila, pustila da se promet sâm snađe i odlučnim korakom prešla pločnik. Bond se uspravio u stolici. Imala je sve, ali apsolutno sve o čemu je upravo snatrio. Bila je visoka i, premda joj je laki baloner skrivao figuru, svojim je kretnjama i držanjem jamčila da će joj biti krasna. Lice joj se odlikovalo razdraganošću i drskošću koje je odgovaralo njezinoj vožnji, ali sada se u stisnutim usnama osjećala nestrpljivost, a u očima briga dok se dijagonalno probijala kroz stisku pješaka na pločniku.

Bond je stisnutim očima gledao kako dolazi do početka stolova i kreće niz prolaz. Pa jasno da nema nade. Došla se naći s nekim – s momkom. Takve žene uvijek pripadaju nekom drugom. Kasni na sastanak. Zbog toga joj se tako žuri. Prokleta li peha – a čak ima i dugu plavu kosu pod mangupski nakrivljenom beretkom! I gleda ravno u njega. Smiješi se...!

Prije nego što se Bond uspio pribрати, djevojka je prišla njegovu stolu, izvukla stolicu i sjela.

Uputila mu je pomalo tvrd osmijeh u preneražene oči. “Ispričavam se što kasnim, i, nažalost, moramo smjesta krenuti. Trebaju te u uredu.” Ispod glasa je dodala: “Nagli uron.”

Bond se prenuo s trzajem. Tko god bila, svakako je iz “tvrčke”. “Nagli uron” žargonski je izraz koji je Tajna služba posudila od Podmorničke službe. Naznačava lošu vijest – najgoru. Bond je zavukao ruku u džep i istresao nešto sitniša na stol. Rekao je: “U redu. Idemo”, ustao i otišao za njom između stolova, pa preko ulice do njezina automobila. Još uvijek je stajao na putu vozilima u unutarnjoj traci. Prometni policajac samo što nije stigao. Ljutita su ih lica strijeljala pogledima dok su se ukrcavali. Djevojka je bila ostavila upaljen motor. Grubo je prebacila u drugu i uključila se u promet.

Bond ju je pogledao iskosa. Blijeda joj je koža bila baršunasta. Plava joj je kosa bila svilenkasta – do korijena. Rekao je: “Odakle si i o čemu se tu radi?”

Usredotočena na vožnju, rekla je: “Iz Postaje. Pomoćnica drugog stupnja. Broj 765 na dužnosti, Mary Ann Russell izvan nje. Nemam blage veze o čemu se tu radi. Samo sam vidjela dojavu iz Sjedišta – osobnu od M-a za načelnika Postaje. Iznimno prioritetsnu i sve to. Rečeno mu je da te smjesta pronađe i da se obrati Deuxième za pomoć bude li potrebno. Načelnik F-a kazao je da uvijek svraćaš na ista mjesta kad si u Parizu, pa smo ja i još jedna djevojka dobile popis.” Osmjehnula se. “Potražila sam te dosad još samo u Harry’s Baru, a nakon Fouqueta namjeravala sam krenuti po restoranima. Divota jedna kako sam te pronašla.” Načas ga je pogledala. “Nadam se da to nisam jako nespretno izvela.”

Bond je rekao: “Dobro si to izvela. Kako si se mislila snaći u slučaju da sam s djevojkom?”

Nasmijala se. “Postupila bih uglavnom jednako, osim što bih te oslovila s ‘vi’. Brinulo me samo kako ćeš se riješiti djevojke. U slučaju da ona počne stvarati scenu, mislila sam joj ponuditi da je odvezem kući, a da ti odeš taksijem.”

“Zvučiš prilično snalažljivo. Koliko si već dugo u Službi?”

“Pet godina. Ovo mi je prvo postajno namještenje.”

“Kako ti se sviđa?”

“Posao mi je sasvim po volji. Navečer i kad imam slobodne dane pomalo mi je dosadno. Nije lako naći društvo u Parizu bez” – usta su joj se ironično objesila – “bez svega ostaloga. Hoću reći,” brže-bolje je dodala, “nisam ja nešto naročito kreposna, ali Francuzima nekako uspijeva sve to pretvoriti u strahovit napor. Mislim, morala sam se prestatu voziti metroom i autobusom. Bez obzira na doba dana, stražnjica mi je ostajala sva puna modrica.” Nasmijala se. “A ne samo da mi je to bilo zamorno i da nisam znala što bih rekla muškarcu, štipkanje me koji put zaista znalo zaboljeti. A to je stvarno prevršilo mjeru. I tako sam povoljno kupila ovaj auto za osobni prijevoz, a druga me se vozila nekako klone. Dokle god ne gledaš druge vozače u oči, možeš se nositi čak i s najopakijima. Boje se da ih nisi primijetila. I brine ih izubijani izgled ovog auta. Pa te zaobilaze u širokom luku.”

Došli su do Rond Pointa. Kao da želi zorno pokazati svoju teoriju, žurno ga je obišla i krenula ravno prema koloni vozila iz smjera Place de la Concorde. Nekim čudom, razmaknula su se i pustila je da prođe u Avenue Matignon.

Bond je rekao: “Prilično dobro. Ali nemoj da ti to prijede u naviku. Možda je u blizini kakva francuska Mary Ann.”

Nasmijala se. Skrenula je u Avenue Gabrielle i parkirala pred pariškim sjedištem Tajne službe: “Na takve se manevre odlučujem samo kada dužnost zove.”

Bond je izašao iz auta i obišao ga do njezine strane. Rekao je: “Pa, hvala što si došla po mene. Nakon što ova gungula prođe, mogu li ja zauzvat doći po tebe? Mene ne štipkaju, ali u Parizu mi je jednako dosadno kao i tebi.”

Oči su joj bile plave i širom razmaknute. Proučile su njegove. Ozbiljno je rekla: “Bilo bi mi drago. Ovdašnja mi telefonska centrala uvijek može ući u trag.”

Bond je uvukao ruku kroz prozor i stisnuo šaku na upravljaču. Rekao je: “Dobro”, a onda se okrenuo i brzim koracima prošao kroz nadsvođeni ulaz.

Zračni zapovjednik Rattray, načelnik Postaje F, bio je dezmekast čovjek ružičastih obraza i svijetle kose začesljane ravno unatrag. Nosio je osebujnu odjeću, košulje podvijenih rukava i dvoredne sakoe,

leptir-kravate i kićene prsluke. Ostavljao je dojam pobornika lagodna života s dobrim vinom i dobrom hranom, koji su podrivale tek spore, prilično lukave plave oči. Pušio je Gauloise za Gauloiseom, tako da mu je cijeli ured bazdio. Pozdravio je Bonda s olakšanjem. “Koja te našla?”

“Russell. Kod Fouqueta. Ona je nova?”

“Šest mjeseci. Dobra je. Ali sjedni i saslušaj me. U strahovitoj smo strci i moram ti dati brifing, pa da kreneš na posao.” Sagnuo se nad interkom i pritisnuo prekidač. “Dojaviti M-u, molim. Osobno od načelnika Postaje. ‘007 lociran brifing traje’. Jasno?” Otpustio je prekidač.

Bond je privukao stolicu otvorenom prozoru da se poštedi zapaha Gauloisea. Promet na Champs-Élyséesu tiho je tutnjao u pozadini. Prije pola sata bilo mu je dosta Pariza, radovao se odlasku. Sada se nadao da će ostati.

Načelnik F-a rekao je: “Netko je jučer ujutro sredio našeg rano-jutarnjeg motoriziranog teklića na putu iz SHAPE-a u postaju St. Germain. Nosio je tjednu dostavu iz Obavještajnog odjela SHAPE-a sa Sažecima, spisima Združene obavještajne, Bojnim planom za Željeznu zavjesu – svim ključnim dojavama. Jednim hicem u leđa. Oduzeta mu je teklička torba, kao i lisnica i ručni sat.”

Bond je rekao: “Gadna stvar. Nema izgleda da se radilo o običnom prepadu? Ili se smatra da su lisnica i sat poslužili samo kao paravan?”

“Osiguranje SHAPE-a ne može se domisliti. Uglavnom se smatra kako je to bio paravan. Sedam sati ujutro kilavo je vrijeme za prepad. Ali možeš to raspraviti s njima kada odeš onamo. M te šalje kao svoga osobnog predstavnika. Vraški je zabrinut. Stavimo li na stranu gubitak obavještajnih podataka, njihovim obavještajcima nikad nije bilo drago što se jedna od naših Postaja nalazi izvan Rezervata, da ga tako nazovem. Već godinama pokušavaju priključiti postrojbu u St. Germainu obavještajnoj strukturi SHAPE-a. Ali znaš kakav je M neovisni stari vrug. Nikad nije bio zadovoljan osiguranjem NATO-a. Ma, ne samo da se u samom Obavještajnom odjelu SHAPE-a nalazi par Francuza i jedan Talijan, već je načelnik njihova Protuobavještajnog i sigurnosnog odjela Nijemac!”